

RvV 457

RAAD VOOR HET VERBRUIK

ADVIES

Over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende het Federale Reductieprogramma voor
Pesticiden 2013-2017

Brussel, 17 januari 2013

SAMENVATTING

Het ontwerp van koninklijk besluit voorgelegd aan de Raad voor het Verbruik legt het federale reductieprogramma voor pesticiden (FRPP) vast voor de periode 2013-2017. Het FRPP is het Belgische federale actieplan voor de reductie van gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Het maakt deel uit van het NAPAN, het Belgische federale plan dat voortvloeit uit Richtlijn 2009/128 van de EU voor een duurzaam gebruik van pesticiden.

De Raad voor het Verbruik maakt voornamelijk bemerkingen over de inhoud en de draagwijdte van het federale plan, en meer in het bijzonder inzake communicatie, beheer van de informatie en opvolging van de acties. **Hij** legt ook de nadruk op de kwaliteit van de professionelen die belast zijn met de uitvoering van het plan, meer bepaald wat de opvolging betreft van de intoxicaties en de waarnemingspost voor gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

De Raad voor het Verbruik, die op 28 november 2012 door de Minister van Landbouw verzocht werd een advies uit te brengen over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende het Federale Reductieprogramma voor Pesticiden 2013-2017, is op 17 januari 2013 in plenaire vergadering bijeengekomen onder het voorzitterschap van de heer Robert Geurts, en heeft huidig advies goedgekeurd.

De Raad voor het Verbruik heeft de Voorzitter verzocht het huidig advies over te maken aan de Minister van Landbouw, aan de Staatssecretaris voor Leefmilieu en aan de Minister van Economie en Consumenten.

ADVIES

De Raad voor het Verbruik,

Gelet op de brief van 28 november 2012 van de Minister van Landbouw waarin ze de Raad voor het Verbruik om een advies verzoekt over het hogergenoemde ontwerp van koninklijk besluit;

Gelet op de Grondwet, artikelen 107 en 108;

Gelet op de wet van 21 december 1998 betreffende de productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, art.5, §1, eerste lid, 1°;

Gelet op de wet van 4 februari 2000 houdende de oprichting van het Federaal Agentschap voor Veiligheid van de Voedselketen, art.4, §6;

Gelet op het koninklijk besluit van 4 september 2012 betreffende het federaal reductieprogramma van pesticiden, met inbegrip van hun gebruik in het kader van duurzame ontwikkeling;

Gelet op de richtlijn 2009/128/EG van het Europese Parlement en van de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van het kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden;

Gelet op het hogergenoemde ontwerp van koninklijk besluit;

Gelet op het advies RvV nr 437 van 23 juni 2011 over een ontwerp van koninklijk besluit betreffende het federaal programma ter reductie van de risico's en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en biociden;

Gelet op de werkzaamheden van de Commissie "Leefmilieu- productie en duurzame consumptie" voorgezeten door Mevrouw Veranneman (Essenscia) tijdens haar vergadering van 12 december 2012;

Gelet op de deelname aan de werkzaamheden van de volgende deskundigen: de dames Deville (OIVO), Janssens (Comeos) en Vergucht (Phytofar) en de heer Warzee (Detic);

Gelet op de uitwerking van het ontwerpadvies door de dames Deville (OIVO) en Vergucht (Phytofar);

BRENGT HET VOLGEND ADVIES UIT :

Context

Het ontwerp van koninklijk besluit dat aan de Raad voor het Verbruik wordt voorgelegd heeft tot doel een federaal reductieprogramma voor pesticiden (FRPP) te verwezenlijken voor de periode 2013 tot 2017, dat ook de gewasbeschermingsmiddelen en de biociden omvat. Het maakt deel uit van het NAPAN, het nationaal Belgisch actieplan voor de reductie van pesticiden. Het is samengesteld uit het federaal plan (FRPP), het Vlaamse gewestplan, het Brusselse gewestplan en het Waalse gewestplan.

Dit ontwerp voldoet aan de verplichting opgelegd door artikel 5 van de wet van 21 december 1998 betreffende productnormen ter bevordering van duurzame productie- en consumptiepatronen en ter bescherming van het leefmilieu, de volksgezondheid en de werknemers, die de programmatie en de uitvoering van een reductieprogramma voor pesticiden voorschrijft.

Richtlijn 2009/128 van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden schrijft België voor om tegen 26 november 2012 een nationaal actieplan voor de reductie van gewasbeschermingsmiddelen te programmeren en te verwezenlijken.

Het ontwerp van koninklijk besluit heeft betrekking op het federale deel van het reductieplan voor pesticiden voor de periode 2013-2017. De meeste acties uit dat plan zullen door de federale overheid alleen gerealiseerd worden, maar er zijn ook een aantal acties gepland in samenwerking met de drie Gewesten van het land.

Algemene bemerkingen

De Raad nam met veel belangstelling kennis van het ontwerp van koninklijk besluit betreffende het federale reductieprogramma voor pesticiden voor de periode 2013-2017.

De Raad vraagt een goede coördinatie van het federale reductieprogramma voor pesticiden met de andere landen van de Europese Unie, meer bepaald, op het vlak van communicatie en ook inhoudelijk, met de Benelux en Frankrijk. Dergelijke samenwerking zou het mogelijk maken op een efficiëntere manier de communicatiekosten te delen en te beperken.

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties wijzen er op, hoe belangrijk het in dit verband is, om het principe van voorzichtigheid te hanteren en desgevallend preventieve maatregelen te treffen. **De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand** wensen dat België de koers van Europa vaart.

Bemerkingen over het koninklijk besluit en de maatregelen in de bijlage ervan

1. Artikel 3 van het KB

De Raad stelt voor om een zin toe te voegen aan artikel 3: "De inhoud van de algemene informatie die beschikbaar moet zijn in de verkooppunten en, in voorkomend geval, de modaliteiten (formaat, plaats t.o.v. de producten, etc.) volgens welke deze informatie geleverd wordt, worden nader bepaald door de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen en Leefmilieu, *in overleg met de betrokken partijen.*"

2. Bijlage 1 – Bel 3.1 – informatie van het publiek

De Raad onderstreept hoe zwak de geplande communicatiemiddelen zijn. **De Raad** suggereert bijgevolg om, zoals reeds vroeger gepland werd, een web informatieportaal op te richten met FAQ's, ondersteund door een helpdesk. Dit zou kunnen gebeuren met de samenwerking van alle betrokken partijen, die er dan op kunnen toezien dat de verstrekte informatie niet enkel "evenwichtig" is, maar ook begrijpbaar voor het ruime publiek. **De Raad** hecht groot belang aan volgende informatie: verklaring van de symbolen; aanbevelingen voor de dosering, de eventuele vervaldatum en de effecten van mengsels; voorzorgsmaatregelen voor en na het gebruik, zoals het gebruik van beschermende kledij en de eventuele verluchtingsduur; informatie over de mogelijke alternatieven, a fortiori biologisch afbreekbare producten; communicatie gericht op zwangere of borstvoeding gevende vrouwen/werkneemsters; ... Er zijn goedkope oplossingen voorhanden. Anderzijds suggereert **de Raad** om het project «www.leeshetetiket.be» weer op te starten en daaraan meer ruchtbaarheid te geven.

3. Bijlage 1 – Fed. 3.1 – Evaluatie van de conformiteit met de wetgeving van de reclame voor gewasbeschermingsmiddelen ("gbm") en biociden

Het federaal reductieprogramma van pesticiden schrijft een evaluatie voor van de conformiteit met de reclame wetgeving voor gbm en biociden: dit is de taak van de overheden die bevoegd zijn voor het evalueren van de gbm (cfr. artikel 66 van Verordening 1107/2009) en de biociden (cfr. hoofdstuk 6 van het KB van 22 mei 2003 en artikel 72 van Verordening 528/2012) met het oog op het op de markt brengen ervan. Volgens **de vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand** zou ze dus geen deel moeten uitmaken van het plan. **De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** vinden dat deze maatregel wel in het plan thuishoort, vermits niet alleen wordt geverifieerd of de wetgeving wordt gerespecteerd, maar de evaluatie ook kan uitmonden in "voorstellen tot verbetering en gekwantificeerde doelstellingen". Deze vertegenwoordigers wijzen op de absolute noodzaak van een efficiënte controle op de reclame voor gbm en biociden.

4. Bijlage 1 – Fed 3.4 – verspreiden van informatie bij de bevolking

De Raad suggereert dat de informatie die wordt verspreid tijdens verschillende evenementen aan het ruime publiek zou worden gegeven door deskundigen die op de hoogte zijn van de wetgeving op de gewasbeschermingsmiddelen en biociden en het gebruik ervan.

5. Bijlage 1 – Bel 4.1 – acute vergiftigingen bij de professionelen

De Raad staat ten volle achter het belang dat wordt gehecht aan de opvolging van intoxicaties en hun gevolgen voor de menselijke gezondheid, en meent dat het verzamelen van informatie over de gevallen van acute vergiftiging door gewasbeschermingsmiddelen onder de bevoegdheid zou moeten blijven van het Antigifcentrum voor de incidenten bij consumenten, en onder de bevoegdheid van geëigende organen (arbeidsgeneeskunde) voor de incidenten bij professionele gebruikers. **De Raad** vraagt om alle ingewonnen informatie te bundelen bij het Antigifcentrum.

Gezien het belang van de opvolging van de intoxicatiegevallen, betreuren **de vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** overigens dat die pas voor 2017 gepland is.

De vertegenwoordigers van de productie en de middenstand gaan akkoord met die begindatum.

6. Bijlage 1- 5. Keuring van de toepassingsapparatuur voor gbm

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties hebben vragen bij de termijnen waarbinnen deze maatregelen worden geïmplementeerd, meer bepaald de maatregel betreffende het sensibiliseren van professionele gebruikers van gbm, die gepland is voor 2016. Volgens **de vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** moet die termijn worden ingekort, gezien de noodzaak van een informatie/opleiding van de werknemers. Ook in andere gevallen zou België kunnen voorlopen op de maatregelen, en de Europese ontwikkelingen niet afwachten.

De vertegenwoordigers van de productie en de middenstand onderstrepen, dat de keuring, de informatie en sensibilisering in verband met de toepassingsapparatuur een bevoegdheid is van het FAVV. **Ze** merken eveneens op dat er voor de professionele gebruikers al informatie bestaat en sensibilisering voorzien is die ontwikkeld zijn door verschillende betrokken partijen. **Ze** wensen vooral dat België de Europese ontwikkelingen zou afwachten.

7. Bijlage 1 – Fed 5.1 – de technische keuring

De Raad vraagt om in de bijlage bij het ontwerpbesluit te verduidelijken dat de technische keuring dient te gebeuren op alle spuittoestellen van gewasbeschermingsmiddelen voor professioneel gebruik.

8. Bijlage 1 – Fed. 9.1 - Integrated Pest Management inzake gewasbeschermingsmiddelen ("gbm")

De Raad wenst dat de coördinatie van de opvolging van de effecten op bijen zou gebeuren door het FAVV, aangezien dat agentschap nu reeds belast is met het bestuderen van de bijenproblematiek.

9. Bijlage 1 - punt 10 – Waarnemingspost voor gbm en biociden

De Raad onderstreept het vertrouwelijk en competitief karakter dat sommige gegevens kunnen hebben. Hij wenst dat hierbij een “gezonde” publicatie van de gegevens wordt gegarandeerd, om problemen te vermijden in verband met de concurrentie tussen ondernemingen.

10. Bijlage 1- Fed. 10.1/Fed. 10.6- verkoopsstatistieken van gbm/kennis van de Belgische biocidenmarkt

Volgens **de Raad** kan het nuttig zijn een onderscheid te maken tussen de verkoopcijfers van producten voor professioneel gebruik, en producten voor huishoudelijk gebruik.

11. Bijlage 1 – Fed. 10.4 – waarnemingspost van gbm en biociden

De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand wensen in de eerste plaats dat België wacht tot Europa de werkzame stoffen in de gewasbeschermingsmiddelen opnieuw heeft geëvalueerd, alvorens lijsten op te stellen, programma's toe te passen om gewasbeschermingsmiddelen uit de handel te halen en informatie te verspreiden die geen correcte statistieken zou bevatten.

De werkzame bestanddelen zullen onderworpen worden ofwel aan de procedure van verlenging van de toelating (na 10 jaar toelating), ofwel aan herziening (in geval van veiligheidsproblemen), volgens de toelatingscriteria van verordening 1107/2009 van het Europees parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen en tot intrekking van de richtlijnen 79/117/EEG en 91/414/EEG van de Raad, en dit op Europees niveau. Wanneer een werkzame stof met succes de toelatingscriteria haalt (art. 4), dan wordt ze ook onderworpen aan vervangingscriteria, na een risico-evaluatie (de stof moet beantwoorden aan een van de 7 criteria van punt 4 van Bijlage II, om in aanmerking te komen als vervangende stof). Als een stof in aanmerking komt als vervangstof, moeten de gbm waarin die stof vervat zit, een vergelijkende evaluatie ondergaan op nationaal niveau ten opzichte van een bestaand en voldoende alternatief. Pas na deze vergelijkende evaluatie kan een product door het alternatieve product worden vervangen, als hiervan is gebleken dat het aan de voorwaarden van verordening 1107/2009 voldoet.

Wanneer een werkzame stof niet beantwoordt aan de toelatingscriteria en bovendien niet in aanmerking komt voor een afwijking, dan wordt ze uitgesloten van Bijlage I van verordening 1107/2009, en moeten de gbm die de betrokken stof bevatten uit de markt worden gehaald (met overgangsperiodes van 6 maanden en 1 jaar).

Het is dus op Europees niveau dat de werkzame stoffen zullen worden geëvalueerd, zowel t.o.v. de toelatingscriteria als t.o.v. de vervangingscriteria. De Commissie is er overigens toe gehouden, tegen december 2013 een lijst op te stellen van de stoffen die in aanmerking komen als vervangstoffen.

Om die redenen wensen **de vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand** dat België geduld aan de dag legt en wacht tot de Commissie de werkzame stoffen heeft geëvalueerd, alvorens actie te ondernemen op vlak van de gewasbeschermingsmiddelen.

Volgens **de vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** moet België de voorschriften van de Europese richtlijn navolgen en nu reeds in actie komen.

12. Bijlage 1- Fed. 10.5. geharmoniseerde indexcijfers over het risico voor de gezondheid van het grote publiek en de professionelen.

In het kader van het observatorium voor gbm en biociden wensen **de vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** dat er een opvolging gebeurt van de reproductieve gezondheid (cancerogene of mutagene gevolgen) van de aan die stoffen blootgestelde werknemers.

De vertegenwoordigers van de productie en de middenstand steunen dit voorstel niet. Het creëren van een database van de blootstellingen lijkt geen haalbare of nuttige actie, om verscheidene redenen :

- Dergelijke maatregel wordt niet gevraagd in de Richtlijn 2009/128/EG ;
- De blootstelling van de operator aan een product wordt reeds geëvalueerd tijdens het onderzoek van het dossier door de bevoegde overheden. Die leggen overigens het dragen van een bepaalde beschermkledij op, en bepalen na hoeveel tijd de behandelde zone opnieuw mag worden betreden (veld, operatiezaal in een ziekenhuis, enz.). De beschermingsmaatregelen zijn dus al genomen en het heeft dus geen zin om de blootstelling van de werknemers te evalueren.

- Blootstelling van de bevolking: de blootstelling van de bewoners (in de nabijheid van velden) zal binnen afzienbare tijd worden behandeld op het niveau van het toelatingsdossier van het gewasbeschermingsproduct. Wat de biociden betreft, werd het niet-professionele gebruik en de blootstelling van de amateurgebruiker reeds door de bevoegde overheden geëvalueerd, tijdens de analyse van het dossier. Een groot aantal biociden voor professioneel en industrieel gebruik worden binnen fabrieken gebruikt, zodat de blootstelling van de bevolking beperkt blijft.
- In geval van acute intoxicatie na een blootstelling, wordt dit gerapporteerd aan het Antigifcentrum. De opvolging van chronische intoxicaties zal minstens op Europese schaal worden aangepakt.
- Het inschatten van de blootstelling van de volledige Belgische bevolking aan gewasbeschermingsmiddelen en biociden zal een lastige en dure taak worden, terwijl er al maatregelen bestaan om indien nodig de graad van blootstelling te beperken. Bovendien worden de ongelukken reeds geïnventariseerd bij het Antigifcentrum en bij de Arbeidsgeneeskunde, en zullen de incidenten bij werknemers in de toekomst beter worden opgevolgd (zie actie in het plan).

LEDEN EN WAARNEMERS AANWEZIG
OP DE PLENAIRE VERGADERING
VAN DE
RAAD VOOR HET VERBRUIK VAN 17 JANUARI 2013
VOORGEZETEN DOOR DE HEER ROBERT GEURTS

1. Vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties

De heer DE BIE	(Test-Aankoop)
De heer DUCART	(Test-Aankoop)
De heer STORME	(ABVV)
Mevrouw TECCHIATO	(Christ.Mut.)

2. Vertegenwoordigers van de productieorganisaties

De heer T'JAMPENS	(Febelfin)
De heer van OLDENEEL tot OLDENZEEL	(Assuralia)
Mevrouw VERANNEMAN	(Essenscia)
De heer WALSCHOT	(Agoria)

3. Vertegenwoordiger van de distributieorganisaties

De heer de LAMINNE de BEX	(Comeos)
---------------------------	----------

4. Vertegenwoordiger van de middenstand

Mevrouw LEBBE	(NSZ)
---------------	-------

5. Waarnemers

Mevrouw CAMINITI (OIVO)
De heer CLOOTS (Unizo)
Mevrouw DAMMEKENS (VBO)
De heer DE KONING (OIVO)
Mevrouw VAN TIGGELEN (Detic)